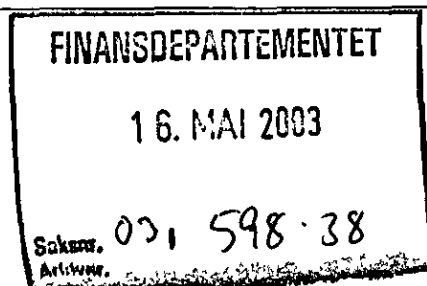

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Høring - NOU 2003:9 Skatteutvalget - forslag til endringer i skattesystemet

Det vises til brev av 12.02.2003 der det bes om merknader til Skatteutvalgets innstilling.

NHOs synspunkter på utvalgets innstilling kan sammenfattes til følgende hovedpunkter:

- Manglende politisk evne til reelt sett å ville prioritere innenfor de offentlige utgifter skaper skatterisiko for bedrifter og personer. Det reduserer forutsigbarheten ved å investere i Norge. Langsiktige retningslinjer for skattepolitikken kan ha mye for seg, men kan ikke erstatte manglende prioriteringer.
- Skatteendringene må være helhetlige og ses i sammenheng; det er den samlede effekten på bedriften og dens eiere samt arbeidstakerne som er avgjørende.
- Skattesatsen på bedriftenes overskudd som i dag er på 28 prosent, må ikke økes. Det er positivt at Skatteutvalget er av samme oppfatning.
- Av hensyn til internasjonal konkurransedyktighet bør avskrivningssatsen for produksjonsutstyr økes.
- Formuesskatten må avvikles som skatteart slik andre land har gjort. Utvalgets forslag til endring av grunnlaget for formuesskatten på kort sikt, vil selv med halvert proveny bety en skatteskjerpelse for mange bedriftseiere, og kan ikke anbefales. NHO advarer mot endringer som innebærer skjerpelse i eiendomsskatten for produksjonsbedrifter.
- Nedsettelse av øverste marginalsattesats på arbeidsinntekt, supplert med lettelse for dem med midlere inntekter, er positivt for effektiviteten i arbeidsmarkedet.
- En uttaksmodell som rammer både passive og aktive aksjonærer til erstatning for delingsmodellen, kan bare aksepteres dersom formuesskatten på aksjer avvikles.
- Dersom provenyhensyn gjør det vanskelig å fjerne formuesskatten på alle formuesobjekter, er en brutto formuesskatt på forbrukskapital et alternativ.
- Dersom aksjonærmodellen skal være et alternativ, må den forbedres.
 - Skjermingsrenten må ha et risikotillegg på minimum 5 prosentpoeng.
 - For aksjer ervervet før 1989 må kostprisen baseres på inngangsverdier fra 1992.
- Dobbelbeskatning av utbytte fra utenlandske datterselskaper må opphøre og endringer i tråd med utvalgets forslag bør kunne behandles særskilt og iverksettes snarest mulig.
- Arveavgiften ved generasjonsskifte er en del av den totale bedriftsbeskatningen og må ikke økes.

Hovedkrav til utformingen av det norske skattesystemet

Så lenge summen av de politiske prioriteringene peker i retning av fortsatt sterk vekst i de samlede offentlige utgifter, er det å gjennomføre en reform av vårt skatte- og avgiftssystem en meget krevende politisk oppgave. Skattelettelse ett sted kan lett føre til økte skatter et annet sted. Manglende politisk evne til reelt sett å ville prioritere i de offentlige utgifter skaper skatterisiko for bedrifter og personer, og reduserer forutsigbarheten ved å investere i Norge. Årlig fremleggelse av langsiktige retningslinjer for skattepolitikken kan være et konstruktivt forslag. Det kan imidlertid ikke erstatte manglende prioriteringer.

Norge gjennomgår nå en fase med store netto petroleumsinntekter, store overskudd på driftsbalansen i forhold til utlandet og store overskudd på statsbudsjettet. Norge kan likevel ikke i all fremtid basere seg på at dagens ekstraordinært høye petroleumsinntekter skal fortsette å vokse i takt med et stigende inntektsbehov. Tvert i mot, landet vil trenge et voksende lønnsomt og konkurransedyktig næringsliv for å supplere, etter hvert erstatte, inntektene fra petroleumssektoren. Det innebærer at Norge må ha internasjonalt konkurransedyktige lokaliseringsbetingelser, slik at både norske og utenlandske investorer finner det lønnsomt å drive næringsvirksomhet her.

Det er nødvendig å knytte endringer i skattesystemet opp mot de særnorske utfordringene slik at både nye og etablerte bedrifter i fremtiden kan sikres tilgang på kompetent kapital. Norge er i den spesielle situasjon at staten er den dominerende eier av næringsvirksomhet og er den største eieren på Oslo børs. Staten har vært og er en stor sparer av finanskapital og den private finansformuen er tilsvarende svært liten sammenlignet med land som vi konkurrerer med. Som vedlegg 1 følger en oversikt over privat finansformue per innbygger i ulike land og som vedlegg 2 oversikt over eierstrukturen på europeiske børser. Det private institusjonelle kapitalmarkedet er lite. Det norske skattesystemet må derfor utformes slik at det gir incitamenter til å utvikle kapital- og eiermiljøer i Norge. Samarbeidsregjeringen har tatt mål av seg til å ivareta dette. Dette kommer klart til uttrykk i Sem-erklæringen og i regjeringens eierskapsmelding som kom i 2002. Selv om disse utfordringene ikke lar seg løse på kort sikt, forventer NHO å se at endringene i skattesystemet gir et godt bidrag til endringer i denne retningen.

Skattesystemets utforming er en av de viktigste rammebetingelsene for om vi skal oppnå vekst i norsk økonomi.

Det norske skattesystemet må derfor

- være internasjonalt konkurransedyktig,
- være legitimt, forutsigbart og langsiktig,
- sikre kapitaltilgangen til verdiskaping,
- gjøre det attraktivt å etablere nye bedrifter,
- gjøre det attraktivt å arbeide, og
- stimulere til økt privat eierskap

Dette innebærer at beskatning av bedrifter og personer må være på linje med våre nærmeste konkurrentland for å forhindre kapital-, kompetanse og eierflukt fra Norge

I en internasjonalisert økonomi vil særnorske skatter og avgifter i stigende grad bli oppfattet som hindringer for verdiskaping i Norge. Dette gjelder særlig når slike skatter rammer kapital og andre mobile skattefundamenter.

Tyngdepunktet i beskatningsgrunnlaget bør i sterkere grad enn i dag være på forbruk og forbrukskapital.

Det er viktig å oppnå stor grad av forutsigbarhet og langsiktighet når det gjelder selve systemet for beskatningen. Systemet bør derfor ha bredest mulig flertall i Stortinget bak seg. Det er viktig å øke forutsigbarheten ved å begrense omfanget av endringer i skattereglene. Skatteskjerpelser må ikke skje med tilbakevirkende kraft. Som hovedregel bør større systemendringer holdes utenfor den løpende budsjettbehandlingen/budsjettforlik. For å sikre forutsigbarheten må det også tas hensyn til de internasjonale rammebetingelser Norge har forpliktet seg til å følge, spesielt EØS-avtalen.

Utgangspunktet for Skatteutvalget

Skattereformen av 1992 skapte i noen år stabilitet og forutsigbarhet for bedrifter og personer. Gjennom gradvise endringer er skattereformen blitt undergravd. Ikke minst har økningene i toppskatt og ekstra arbeidsgiveravgift ført til økte spenninger i skattesystemet. Forskjellen i marginalsatt for kapitalavkastning og arbeidsinnsats har økt betydelig.

En av de mest omstridte nydannelser ved skattereformen 1992 var delingsmodellen. Riktignok hadde man også før 1992 en delingsmodell, men den gjaldt bare for personlig næringsdrivende og deltakerlignede selskaper. Det fundamentalt nye i 1992 var en delingsmodell også for aksjeselskaper.

Behovet for en modell for en integrering av person- og selskapsbeskatningen må erkjennes å være til stede i et skattesystem som det norske, hvor satsforskjellen mellom beskatning av arbeidsinntekt og kapitalinntekt nå har økt til 27 prosentpoeng. Tar en hensyn til arbeidsgiveravgiften blir forskjellen enda større. Utviklingen på 90-tallet har økt spenningen i skattesystemet og satt delingsmodellen under press.

Bedriftsbeskatningen – satser og grunnlag

Ingen økning i satsen på 28 prosent

Ut fra den skattepolitiske diskusjon forut for Skatteutvalget, er det bra at utvalget er helt tydelig på at overskuddsskattesatsen på 28 prosent i det minste ikke bør økes. Dette er viktig for bedriftene særlig når landene omkring oss setter ned selskapsskattesatsen. Dessuten viser undersøkelser NHO har foretatt, at skattegrunnlaget i det norske bedriftsskattesystemet er mye bredere enn i våre konkurrentland. At Norge har et gunstig bedriftsskattesystem er derfor en myte. Når Finland nå er i ferd med å redusere overskuddssatsen til 25 prosent vil det være et skritt i gal retning å øke 28-prosentsatsen i Norge. De fleste av de nye søkerlandene til EU som alle er potensielle lokaliseringland for norskbaserte investeringer, har en selskapsskattesats på 25 prosent eller lavere.

Siden Norge har et bredere grunnlag enn sine konkurrentland, ville en satsøkning slå beløpsmessig sterkere ut, og skattenivået bli desto høyere.

Avskrivningssatser

Skatteutvalget viser til at analysene som er presentert i Ot prp nr 1 (2001-2002) indikerer at dagens avskrivningssats på 20 prosent for maskiner kanskje ligger noe over det økonomiske

verdifallet på driftsmidlene, men fremholder at det er betydelig usikkerhet knyttet til faktisk økonomisk verdifall. Det foreslår derfor ingen endringer i avskrivningssatsen.

NHO understreker at avskrivningssatsene er et av de viktigste elementene i skattegrunnlaget for bedriftene. Ved beregningen av den effektive skattesatsen i Norge i forhold til andre land, er følgelig avskrivningssatsene av stor betydning. Vi har derfor funnet det nødvendig å ta med noen kommentarer om dette selv om utvalget ikke foreslår noen endringer.

NHO har tidligere oversendt en redegjørelse for Mannheim-undersøkelsen om nivået på bedriftsbeskatningen i Norge og EU, både til Skatteutvalget og til Regjeringen i brev av 28. februar 2002 vedrørende Statsbudsjettet for 2003. Redegjørelsen følger som vedlegg 3. Undersøkelsen viser at Norge i 2001 hadde det nest høyeste skattenivået for en maskininvestering med gjennomsnittsavkastning. Avskrivningssatsen for maskiner ble redusert til 15 prosent fra og med 2001, men økt igjen til 20 prosent fra og med 2003 etter sterkt påtrykk fra blant annet NHO. I Sverige er saldoavskrivningssatsen 30 prosent, og bedriftene kan dessuten gå over til lineær avskrivning med 20 prosent når det er skattemessig gunstigst. Vedlagte notat (vedlegg 4) fra Elkem viser et eksempel på skatt i henholdsvis Norge og Sverige for maskininvesteringer. Forskjellen i avskrivningssatser gir en lavere skatt etter svenske regler med 235 mill kroner (183 mill kroner neddiskontert med 8 prosent). Hvis man i tillegg tar hensyn til at man i Sverige kan avsette 25 prosent av overskuddet til periodiseringsfond, blir skatteforskjellen hele 435 mill kroner (345 mill kroner neddiskontert med 8 prosent). Eksempelet illustrerer hvorfor bedrifter som Elkem velger etableringer i Sverige i de tilfeller hvor det er mulig.

Etter NHOs oppfatning burde Skatteutvalget vurdert den betydningen avskrivningssatsene har for bedriftenes internasjonale konkurransedyktighet. I et internasjonalt perspektiv burde satsene økes. På produksjonsutstyr bør avskrivningssatsen økes til 25 prosent.

Tap på fordringer og utvidet adgang til fremføring av underskudd

NHO er positiv til utvalgets forslag om at fradragretten for tap på fordringer ikke lenger skal være betinget av at fordringen er "i næring". Dagens sontring mellom fordringer i og utenfor næring favoriserer egenkapitalfinansiering. Sondringen har dessuten skapt usikkerhet med hensyn til den skattemessige klassifiseringen av ulike finansieringsformer. Det er videre positivt at utvalget tilrår opphevelse av 10-årsbegrensningen for fremføring av underskudd og at underskudd skal kunne fremføres også etter opphør av næring; noe som vil gjøre det lettere å etablere ny produksjon og nye virksomheter.

Siden forslagene har begrenset provenymessig effekt og tilknytning til de øvrige reformforslag, burde de kunne behandles uavhengig av disse. Vi ber om at lovforslag fremmes så snart som mulig.

Skattefradrag for kostnader til FoU

Utvalget foreslår at dagens ordning med skattefradrag for en viss andel av kostnadene til forskning og utvikling, skal omgjøres til en regelstyrt tilskuddsordning. Selv om det forutsettes at alle bedrifter som oppfyller vilkårene fortsatt vil ha krav på tilskudd, er NHO skeptisk til å endre en ordning som ser ut til å fungere etter sin hensikt. Det kan være vanskelig å finne like treffsikre markedsstyrte automatisk virkende alternative ordninger.

Beskatningen av arbeidsinntekter

Toppskatt – marginalsatt på personinntekter

Innenfor en samlet nettoreduksjon i skatte- og avgiftstrykket på 10 mrd kroner, har Skatteutvalget valgt å prioritere reduksjoner i personbeskatningen. Etter NHOs vurdering bør de skattesatsskjerpelsene som har skjedd siden skattereformen i 1992, reverseres. Det er derfor positivt at Skatteutvalget foreslår å avvikle den ekstra arbeidsgiveravgiften ("kakseskatten") og redusere toppskatten slik at øverste marginalsattesats for arbeidstakere igjen blir under 50 prosent. Det har også skjedd en skatteskjerpelse ved at toppskatten i dag berører en langt større del av lønsmottakerne enn i 1992. Prinsipielt burde bunnfradraget i toppskatten årlig vært justert i takt med den alminnelige lønnsutviklingen. I tillegg til å reversere ovennevnte satsskjerpelser, bør det derfor vurderes å kanalisere en større del av skattelettelsen til dem med midlere inntekter. I en kunnskapsøkonomi blir det viktig for bedriftene å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft samtidig som skattesystemet bør stimulere til at flere ønsker å øke sin kompetanse. Nevnte endringer er viktige bidrag til en slik utvikling.

Naturalytelser

NHO er enig med Utvalget i at alle former for avlønning bør skattlegges likt, uavhengig av om avløningen skjer i form av naturalytelser eller kontant lønn. Naturalytelser bør derfor verdsettes til markedsverdi. Etter NHOs vurdering er det viktig at i de tilfelle praktiske hensyn tilsier fordelsansettelse ved hjelp av sjablon, må sjablonen baseres i faktiske, empiriske data slik at den ikke gir overbeskatning som resultat. Eksempelvis medfører dagens fastsettelse av fordelene ved privat bruk av firmabil at fordelene i de langt fleste tilfelle ansettes langt høyere enn markedsverdien.

Formuesskatt og integrasjon av person- og selskapsbeskatningen

En modell for integrasjon av person- og selskapsbeskatningen

NHO erkjenner at det er behov for en modell for å bygge bro mellom person- og selskapsbeskatningen på grunn av den store satsforskjellen. Det er ikke mulig å redusere forskjellen tilstrekkelig uten en vesentlig større reduksjon i det totale skatteprovenyet enn det som er politisk realistisk. Valg av modell må ses i sammenheng med den totale skattebelastningen for bedrift og eier, herunder også overskuddsskatten og formuesskatten.

Delingsmodellen

NHO har helt siden 1992 vært skeptisk til en kildemodell som oppleves som en progressiv bedriftsbeskatning og i tillegg gir disincentiv til aktivt eierskap. Delingsmodellens kompleksitet og manglende treffsikkerhet er også medvirkende til at NHO er positiv til utvalgets forslag om å oppheve modellen for aksjeselskaper dersom den erstattes av en mer treffsikker modell. En eventuell innstrammet delingsmodell, som i tillegg vil omfatte langt flere aksjeselskaper enn i dag, kan følgelig heller ikke aksepteres som et alternativ til aksjonærmodellen.

NHO er innforstått med at det må innføres en annen modell for integrasjon av person- og selskapsbeskatningen.

NHO kan for øvrig ikke se at det er behov for innstramminger i delingsmodellen for deltakerlignede selskaper og personlig næringsdrivende.

Avvikles delingsmodellen og den erstattes med en uttaksmodell som også rammer passive aksjonærer, må i det minste formuesskatten på aksjer fjernes for å hindre at den samlede beskatningen på aksjeinnehav blir for høy.

Ingen form for utbytteskatt uten avvikling av formuesskatten

Formuesskatten har etter hvert blitt en særnorsk skatt som virker uheldig både på omfanget av privat sparing og på hvordan vi plasserer våre sparemidler. For næringslivet er det av så sentral betydning å få fjernet formuesskatten, at man er villig til å akseptere en form for utbytteskatt for fysiske personer. Det er den samlede beskatning av bedriftsinntekt og eierinntekt som bestemmer om skattesystemet er bra for vekstevnen i næringslivet.

Formuesskatten reduserer viljen til risiko

Formuesskatten reduserer investorenes vilje til å ta risiko. Det skyldes at formuesskatten er en skatt på selve inntektskilden. Formuesskatten er ikke bare uavhengig av om inntekt er tatt ut men også av om inntekt er opptjent. Skatt på kapitalinntekter, både avkastning og gevinst, motsvares av tilsvarende rett til fradrag for negativ avkastning (underskudd) og tap. Det betyr at investeringsrisikoen dempes. Formuesskatten som en skatt på beholdningen, har ikke denne avdempende virkningen på risiko. Den fastsettes dessuten ofte på grunnlag av historiske kostpriser, slik at skatten blir den samme enten markedsverdien har steget eller falt.

Formuesskatten er uheldig for kapitalallokeringen og innovasjonsevnen i den norske økonomien. En avvikling av denne skatten vil bidra til å stimulere investeringer i prosjekter med høy risiko og høy forventet avkastning. Det vil være positivt for vekstkraften i norsk økonomi.

Mange land har aldri hatt, eller har vært uten formuesskatt i lang tid. I løpet av de siste ti årene har Østerrike, Tyskland, Danmark og Nederland avvirket formuesskatten på grunn av dens uheldige egenskaper. I Finland vurderer man også avvikling av formuesskatten. Som vedlegg 5 følger en oversikt vedrørende de fem EU-landene som fortsatt har formuesskatt.

På denne bakgrunn mener NHO at det er svært viktig at formuesskatten fjernes helt som skattart. Dersom det av provenymessige hensyn er vanskelig å fjerne formuesskatten på kort sikt for forbrukskapital, vil ikke det være avgjørende for næringslivet. Det avgjørende for næringslivet er at formuesskatten fjernes på aksjer og helst også på finanskapital. Figur 12.1 i Skatteutvalgets innstilling viser at Norge adskiller seg fra andre land ved at beskatningen av bolig og fast eiendom er relativt lav.

For å unngå problemet med fordeling av gjeld mellom nærings-/finanskapital og annen formue, kan en formuesskatt på forbrukskapital utformes som en bruttobeskatning. Det vil si en skatt på bolig, fritidsbolig, bil, campingvogn, lysbåt, innbo og løsøre uten fradrag for gjeld men med bunnfradrag.

Skatteutvalgets forslag til formuesskattegrunnlag svekker tilgangen på risikokapital

Skatteutvalgets forslag er tilsynelatende et forslag om en halvering av formuesskatten. For aksjonærene i en rekke ikke-børsnoterte selskaper vil forslaget imidlertid innebære en klar *skatteskjerpelse*. Dette skyldes forutsetningen om at faste eiendommer allerede i dag verdsettes til ca 30 prosent av markedsverdi, slik at det etter forslaget ikke skal gis noen rabatt på dagens ligningsverdier. Kombinert med en reduksjon av gjeldsfradraget på 70 prosent, får dette store utslag i form av økt formuesskatt for en rekke bedriftseiere.

En undersøkelse KPMG har foretatt på oppdrag fra NHO, basert på 111 selskaper med næringseiendommer så som hoteller, industribygg, lager o l, viser at mellom 80 og 90 prosent av selskapene vil få beregnet en skattemessig verdi som er høyere enn i dag, og dermed gi en tilsvarende høyere formuesskatt for aksjonærene. Ca 30 prosent vil få mer enn en fordobling, og 10 prosent vil få fem ganger så høy verdi. Undersøkelsen følger som vedlegg 6.

Utvalgets forslag innebærer i tillegg fjerning av rabatten på unoterte aksjer. Verdsettelse og 70 prosent rabatt skal foretas for den enkelte eiendel, slik at formuesskatten blir den samme enten man eier eiendelene direkte som personlig næringsdrivende, eller gjennom et aksjeselskap. Dagens aksjerabatt skal imidlertid kompensere for manglende likviditet for unoterte aksjer. Børsnoterte aksjer, bankinnskudd og driftsmidler eid direkte er alle lettere omsettelige enn unoterte aksjer. Unoterte aksjers manglende likviditet må derfor uansett kompenseres ved en særskilt rabatt.

Skatteutvalgets forslag innebærer lettelse i formuesskatten for risikofri sparing, men ikke for investeringer i kapitalkrevende næringsvirksomhet. NHO kan derfor ikke anbefale forslaget om endringer i grunnlaget for formuesskatten.

Utvalget foreslår at reduksjon i/bortfall av formuesskatt skal kompenseres ved blant annet økt fordelsbeskatning av egen bolig. Dersom det ikke er politisk vilje til en slik økning, foreslår utvalget at det i stedet innføres en obligatorisk eiendomsskatt med en viss sats i alle kommuner, mens en høyere sats opptil en maksimalsats kan være frivillig. Utvalget er uklar med hensyn til hvorvidt den obligatoriske eiendomsskatten bør begrenses til å gjelde bolig-eiendommer eller om den også skal omfatte næringseiendommer.

NHO advarer mot endringer som innebærer skjerpelse i eiendomsskatten for produksjonsbedrifter. I internasjonal sammenheng er vårt eiendomsskattenivå på produksjonsanlegg allerede svært høyt grunnet vårt brede skattegrunnlag, jf vårt høringsbrev av 15. januar 1997 til NOU 1996:20 Ny lov om eiendomsskatt. Vi nevner at i Sverige er eiendomsskattesatsen for produksjonseiendom halvparten av satsen for boligeiendom (henholdsvis 0,5 prosent og 1 prosent). Siden eiendomsskatten er en kildeskatt som påløper uavhengig av bedriftens overskudd, vil den kunne ramme den kapitalintensive delen av vårt næringsliv særlig hardt i nedgangstider.

Aksjonærmodellen

Aksjonærmodellen har prinsipielt sett flere gode egenskaper. Det gjelder særlig skjermingen av en normalavkastning, som vil kunne sikre nøytralitet i forhold til banksparing. Det er svært viktig for veksten i norsk økonomi at det ikke blir gunstigere å sette penger i banken enn å investere dem i norsk næringsvirksomhet.

Det foreslåtte skjermingsfradraget er etter NHOs oppfatning alt for lavt. Det gjelder både grunnlaget (aksjens kostpris) og renten, som er foreslått uten risikotillegg.

Aksjonærmodellen innebærer i tillegg store administrative utfordringer både for næringslivet og for ligningsetaten. Det forutsettes opprettet et elektronisk aksjonærregister, men dette vil kun omfatte norske aksjeselskaper. Det vil med andre ord ikke omfatte utenlandske selskaper, og heller ikke aksjefond, gjensidige forsikringsselskaper mv. Det må føres en konto for hver aksje, og en konto for realiserte aksjer hvor det gjenstår ubenyttede skjermingsfradrag.

Systemet vil medføre bruk av relativt store ressurser både for selskapene og for den enkelte aksjonær for å sikre at man får de skjermingsfradrag man har krav på.

Kompleksiteten må imidlertid veies opp mot modellens nøytralitetsegenskaper. Dersom selve aksjonærmodellen forbedres når det gjelder skjermingsgrunnlaget og skjermingsrenten, og man får på plass et praktisk system som gjør det mulig å administrere regelverket, er det NHOs oppfatning at aksjonærmodellen vil kunne bli en bedre løsning enn en skjerpet og fortsatt komplisert delingsmodell som vil kunne ramme langt flere enn i dag. Modellen med en ekstra skatt på netto kapitalinntekter, beskrevet i innstillingens avsnitt 9.4, og som forutsetter full avvikling av formuesskatten, fremstår imidlertid også som interessant.

Det er viktig at personer som i dag eier aksjene i sin bedrift direkte, gis adgang til å overføre disse til et aksjeselskap man selv eier, slik at utbytte fra bedriften kan tas ut uten skatt for reinvestering i annen næringsvirksomhet. NHO er enig med Utvalget i at det bør innføres en særskilt overgangsregel om at aksjer kan overføres til selskaper med skattemessig kontinuitet uten skattemessige konsekvenser.

Skjermingsgrunnlaget

NHO slutter seg til Skatteutvalgets vurdering av at aksjens kostpris er et naturlig skjermingsgrunnlag. Når en aksje omsettes, vil kostprisen reflektere verdien av både materiell og immateriell kapital. Immateriell kapital kommer ikke til syne som en regnskapsmessig balansepost dersom aksjens substansverdi legges til grunn som skjermingsgrunnlag. Som utvalget selv påpeker, vil imidlertid immateriell kapital som er opparbeidet etter at selskapet er etablert, ikke bli skjermet før aksjen realiseres. Sverige har en beskatningsmodell som ligner på aksjonærmodellen. I den svenske modellen inngår aksjens forholdsmessige andel av bedriftens lønnskostnader i skjermingsgrunnlaget. Av hensyn til nyetablerte bedrifter bør et slikt lønnskostnadstillegg, begrenset til en lønnsramme, kunne vurderes også i relasjon til en eventuell norsk aksjonærmodell.

Ved innføringen av et nytt regelverk, er overgangsreglene sentrale. Utvalget uttaler at takstverdiene fra 1992 ikke kan benyttes fordi mange aksjonærer ved taksering oppnådde svært høye inngangsverdier på sine aksjer. De ville derfor i følge utvalget oppnå urimelig høye skjermingsfradrag.

Takstverdiene ble imidlertid akseptert som inngangsverdier pr 1.1 1992 fordi aksjonærer som hadde eid aksjer i mer enn 3 år, kunne solgt skattefritt før 1992. Skjermingsgrunnlaget i aksjonærmodellen skal utgjøre inngangsverdien på aksjen ved realisasjon. Aksjonærene kan ikke fratras den skattefrihet de fikk i 1992. Det gjelder allerede begrensninger i takstverdienes betydning i forhold til tapsfradrag, en begrensning som opprinnelig gjaldt for 10 år, men som like før utløpet av 10-årsfristen ble gjort permanent. Det vil fremstå som lite rimelig å oppheve den overgangsregelen som ble vedtatt i 1991, og som vil ramme de langsiktige bedriftseierne.

Takstverdiene fra 1992 pluss akkumulert RISK-beløp må kunne legges til grunn som inngangsverdi ved en innføring av aksjonærmodellen.

Skjermingsrenten

Skatteutvalget foreslår en skjermingsrente tilsvarende femårig statsobligasjonsrente etter skatt. Utvalget foreslår intet risikotillegg, under henvisning til at ubenyttede skjermingsfradrag ved realisasjon skal kunne avregnes i øvrige aksjeinntekter. Utvalget mener imidlertid

at det bør innføres et visst risikotillegg i skjermingsrenten dersom det bare gis fradrag for direkte tap. Etter NHOs vurdering er en ordning med risikotillegg å foretrekke fordi de fleste selskaper er familiebedrifter hvor det skjer liten omsetning av aksjene. Risikotillegget bør være minst 5 prosentpoeng.

Børsnoterte selskaper

Etter NHOs oppfatning tilsier bakgrunnen for aksjonærmodellen samt praktiske og ligningsadministrative hensyn at aksjonærer i børsnoterte selskaper ikke omfattes av aksjonærmodellen, men at RISK- og godtgjørelsesmetoden videreføres for disse.

Fortsatt RISK og godtgjørelse mellom selskaper

NHO er enig med Skatteutvalget i at RISK- og godtgjørelsessystem bør videreføres for transaksjoner og overføringer mellom aksjeselskaper.

Lån til aksjeselskaper

Skatteutvalget foreslår at renteinntekter fra lån til aksjeselskaper skal dobbeltbeskattes i den grad renten overstiger en sjablonmessig normalrente. NHO mener at dette bør begrenses til personlige skattytere som er aksjonærer i debitorselskapet.

Deltakerlignede selskaper og enmannsforetak

NHO er enig med Skatteutvalget i at nøytralitet mellom selskapsformer er viktig. Det er imidlertid ikke ønskelig for enhver pris. Vi vil derfor avvente departementets utredning og Regjeringens eventuelle forslag til en uttaksbeskatning også for deltakerlignede selskaper og enmannsforetak.

Skattlegging av grenseoverskridende virksomhet

Utbytte fra utenlandsk datterselskap

Som et ledd i en helt naturlig internasjonalisering av næringslivet har våre bedrifter datterselskaper i flere land. I mange tilfelle er utenlandsinvesteringene en forutsetning for å opprettholde virksomheter i Norge. Den skattemessige behandling av inntektsstrømmene mellom mor- og datterbedrifter på tvers av landegrensene blir derfor stadig viktigere, og for våre største internasjonale bedrifter er den essensiell.

Det er lite tilfredsstillende at Norge har et regelverk som medfører at hjemført utbytte etter omstendighetene kan bli skattlagt med 28 prosent i tillegg til den skatten datterselskapet eller underliggende selskaper har betalt lokalt. Dagens regler medfører at morselskapet ser seg bedre tjent med å reinvestere datterselskapets overskudd i utlandet, fremfor å hjemføre det som utbytte til Norge. De har også som konsekvens at ved oppkjøp vil en norsk bedrift lettere falle ut i en budsituasjon fordi de utenlandske budgiverne slipper å ta høyde for at utbytteuttak dobbeltbeskattes. De gjør det også vanskelig å argumentere for at hovedkontor legges i Norge. NHO har i flere brev til Finansdepartementet påpekt at regelverket må endres. Vi viser blant annet til brev av 13. november 2000 og 1. oktober 2001.

NHO er derfor positiv til Skatteutvalgets forslag til forbedringer i dagens kreditregler. Forslagene er i all hovedsak de samme som NHO tidligere har fremsatt overfor departementet. For våre aller største internasjonale bedrifter er det av særlig stor betydning at

dobbeltbeskatningen av utbytte som stammer fra aktiviteter i annet land enn der datterselskapet er hjemmehørende (tredjeland), opphører. Dette elementet i dagens regelverk virker spesielt hemmende ved oppkjøp av eller fusjon med utenlandske konsern som har forgreninger til flere land. Som redegjort for i vårt brev av 1. oktober 2001 til departementet, mener vi at det ikke kan være mer komplisert for ligningsmyndighetene å innrømme kredit for datterdatterselskapets skatter når datter- og datterdatterselskap er hjemmehørende i forskjellige land sammenlignet med hvor de er hjemmehørende i samme land.

I tillegg til Skatteutvalgets forbedringsforslag, tilrår vi en utvidelse av fireårs-perioden, slik at det gis fradrag for utenlandske skatter betalt i hvert fall i ni år forut for det året utbyttet henføres. Eksempelvis mangler norske selskap som går sammen med flere utenlandske bedrifter for å starte kapitalkrevende virksomhet ute, ofte den innflytelse som skal til for å optimalisere utbytteuttak innenfor fireårsregelen

NHO er videre fornøyd med Skatteutvalgets forslag om å supplere en generell kreditmetode med en fordelingsmetode som skal gis anvendelse for utbytte fra opplistede land med tilsvarende skattenivå som Norge. Siden forslaget er begrunnet i administrative forenklingshensyn og bygger på en forutsetning om at morselskapet ikke skal komme annerledes ut enn ved kreditmetoden, legger vi til grunn at en fordelingsmetode ikke vil få konsekvenser for fradragsretten for finansieringskostnader. Det er essensielt at fradragsretten for slike kostnader ikke begrenses.

Vi fremholder at når utbyttet kommer fra et holdingselskap i land som anvender fordelingsmetoden på utbytte må anvendelsen av fordelingsmetoden bero på skattenivået i datterdatterselskapets hjemland.

Det kan for øvrig reises spørsmål om ikke EØS-avtalen medfører at fordelingsmetoden må anvendes generelt på utbytte fra EØS-land, siden vår godtgjørelsesmetode for utbytte fra innenlandske selskaper i praksis er en fordelingsmetode.

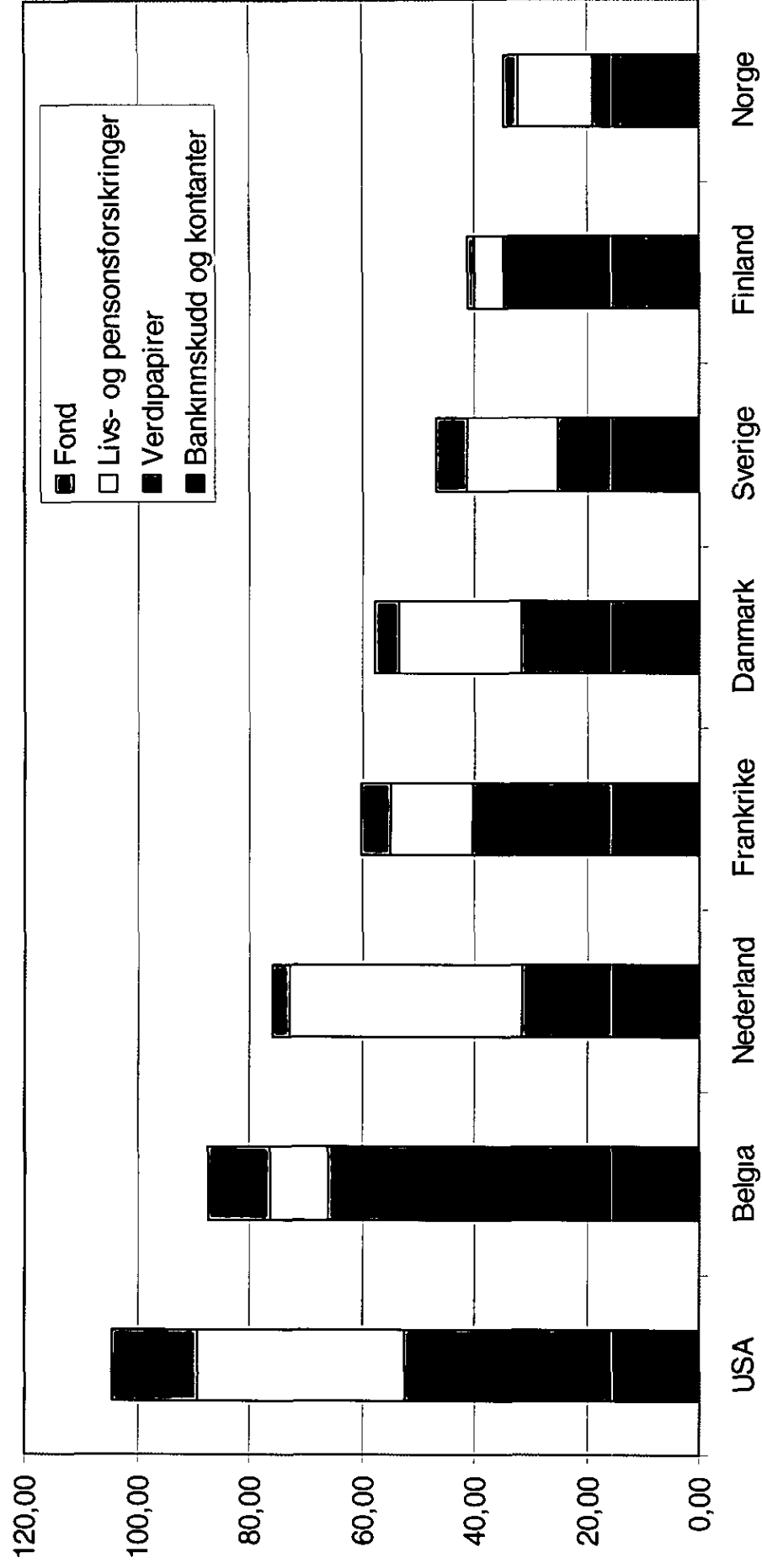
Ved en eventuell innføring av fordelingsmetoden bør den inntekt som holdes utenfor beskatning i Norge medregnes ved fastsettelsen av RISK-beløp hos det norske morselskapet. I motsatt fall vil utbyttet komme til (dobbelt)beskatning ved en senere realisasjon av aksjene i det norske morselskapet.

Regelverket for skattlegging av utbytte fra utenlandske datterselskaper er av sentral betydning for våre internasjonale bedrifter. Da mesteparten av arbeidet tilknyttet forbedringer i kreditreglene antas gjort i tilknytning til Finansdepartementets høringsnotat av 28. juni 2001 og oppfølgingen av dette, ber vi om at en lovproposisjon fremmes snarest mulig.

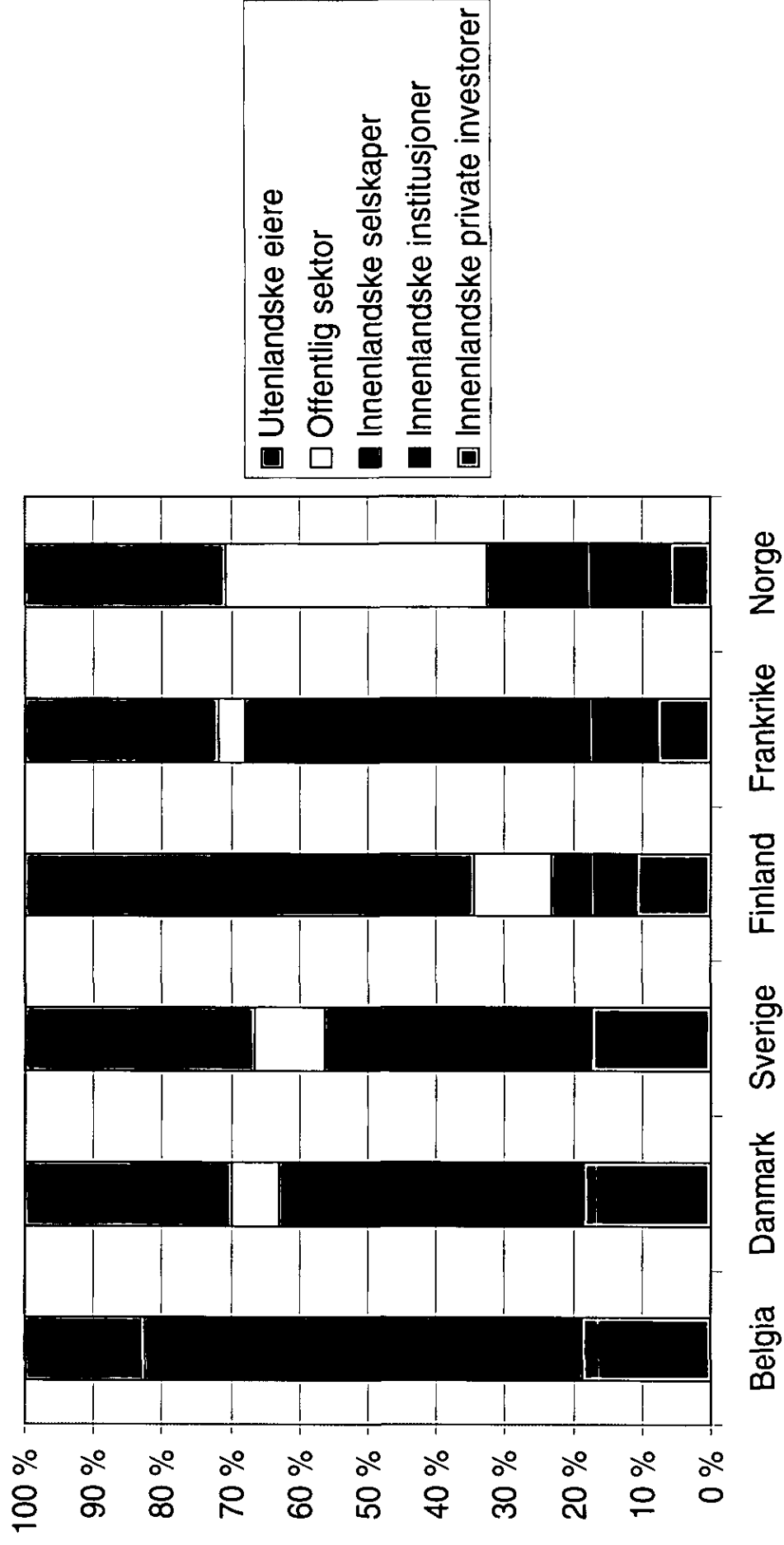
Omorganisering av selskaper over landegrensene

NHO slutter seg til Skatteutvalgets forslag om og begrunnelse for innføring av lovregler som er mest mulig like de reglene som i dag fremgår av fusjonsdirektivet til EU. I likhet med Skatteutvalget mener vi reglene bør gjelde generelt ved omorganiseringer over landegrensene, slik at de ikke begrenses til å gjelde fusjon med selskaper hjemmehørende i EU. Utvidelsen bør også omfatte andre omorganiseringsformer enn fusjoner slik situasjonen er for omorganiseringer i Norge. Det bør dessuten fortsatt være mulig å søke departementet om skattelempling for situasjoner som ikke er omfattet av en eventuell generell lovregulering.

Privat finansformue, tusen EUR per innb. 2001.

Eierstruktur på europeiske børser, 2001.

Mannheimundersøkelsen - Bedriftsbeskatningen i Norge og EU

Generelt om Mannheimundersøkelsen og dens forutsetninger

EU har fått gjennomført en sammenlignende undersøkelse av bedriftsbeskatningen i de 15 medlemslandene for 1999 og 2001. Det er universitetet i Mannheim som har definert metoden og gjennomført undersøkelsen. På oppdrag fra NHO har universitetet også beregnet skattebelastningen i Norge, ved bruk av samme metode som for EU-landene.

Undersøkelsen gjelder industribedrifter. Det er foretatt flere typer beregninger, både på bedrifts nivå og investornivå. I det følgende redegjøres for deler av den delen av undersøkelsen som gjelder skattetrykket på bedrifts nivå. Ved beregningen av skattetrykket er hensyntatt bedriftenes lokale og sentrale inntektsskatter samt eiendomsskatt.

Skattetrykket er beregnet for to avkastningsnivåer:

1. *Såkalt marginal lønnsomhet*. Her er forutsetningen at bedriften har en avkastning etter skatt som er lik markedsrenten før skatt. Realrenten før skatt er satt til 5%, som med en forutsetning om 2% inflasjon er det samme som 7,1% nominell avkastning. Investeringer med lavere forventet avkastning antas ikke foretatt.
2. *Meget høy lønnsomhet*. Her har man beregnet skatten basert på en realavkastning på 20% etter skatt, som med 2% inflasjon gir 22,4% nominell avkastning.

Man har bl.a. beregnet skattetrykket for en *modellbedrift*, som er en bedrift som har sine investeringer likelig fordelt på maskiner, industribygninger, varelager, finansaktiva og kjøpte patentrettigheter. Det er lagt til grunn at investeringene er finansiert 55 % med tilbakeholdt overskudd, 10% med nyemisjoner og 35% med lån.

Man har også beregnet skattetrykket for *en bedrift som har foretatt alle sine investeringer i maskiner* (og som har finansiert disse på samme måte som gjennomsnittsbedriften). Det er relevant å trekke frem denne sammenligningen siden Statistisk Sentralbyrå (SSB) legger til grunn at industrien har tre fjerdedeler av sine investeringer i maskiner.

Avkastningsnivået til norske industribedrifter – flertallet har marginal lønnsomhet

I siste fem-årsperiode hadde norske industribedrifter en gjennomsnittlig totalrentabilitet før skatt på 7,4%, ifølge SSBs regnskapsstatistikk. For året 2000 viser SSBs statistikk basert på industriaksjeselskaper med mer enn 10 millioner kroner i omsetning, at disse i snitt hadde en totalrentabilitet før skatt på 7,5%. Ganske nøyaktig halvparten av bedriftene hadde en rentabilitet lik eller mindre enn dette gjennomsnittet. Når man skal sammenligne skattetrykket i Norge med EU-landene, er det derfor mest relevant å gjøre det på basis av det alternativet i Mannheimundersøkelsen som beregner skattetrykket for bedrifter med marginal lønnsomhet, dvs med nominell avkastning etter skatt på 7,1%.

Byråets statistikk for 2000 viser at bare 12 % av bedriftene hadde en rentabilitet som oversteg 22,4 %. Det alternative i Mannheimundersøkelsen som beregner skattetrykket for bedrifter med høy lønnsomhet vil derfor gjelde bare et lite mindretall av bedriftene

Forskjellen i skatt på lavt og høyt avkastningsnivå

Undersøkelsen viser at den positive eller negative skattecreditt som kan være knyttet til at den skattemessige avskrivningen avviker fra reell verdiforringelse av driftsmidler, kan bety mye i forhold til skattenivået når avkastningen er lav, mens den relative betydningen svinner når avkastningen vokser. De ulike elementene i skattereglene betyr derfor mye når avkastningen er lav, mens den formelle skattesatsen på avkastningen betyr mest når avkastningen er høy.

Resultater

For industribedrifter med marginal lønnsomhet og som det er flest av i Norge, er skattenivået i Norge blant de strengeste sammenlignet med EU-landene. Således rangeres Norge for 2001 som nr 13 av 16 land når det gjelder skattetrykket for en *modellbedrift*, jf **tabell 1**. Når det derimot gjelder *investeringer bare i maskiner*, rangeres vi som nr 15 av 16 land, mens vi for 1999, da avskrivningssatsen på maskiner var 20%, oppnådde en delt 12. plass, jf **tabell 2**.

For industribedrifter med meget høy lønnsomhet, som er i klart mindretall i Norge, ble Norge for 2001 rangert som nr 4 når bedriften er en *modellbedrift*, jf **tabell 4**. Ved *investeringer bare i maskiner* ble vi rangert på 8. plass, mens vi for 1999, da avskrivningssatsen på maskiner var 20%, ble rangert som nr 4, jf **tabell 5**.

Når det gjelder 2002 er situasjonen den at den norske avskrivningssatsen for industribygg er økt nesten tilbake til 1999-nivå. Tatt i betraktning at avskrivningssatsen for maskiner fortsatt er 15%, og at vi for 1999 i relasjon til modellbedriften ble rangert som nr 8 av 16 land, må det kunne legges til grunn at vi for 2002 fortsatt er blant de land med høyest skattetrykk for industribedrifter med marginal lønnsomhet

Effektiv skatt på bedrift med marginal (i praksis gjennomsnittlig) avkastning

Cost of Capital - kapitalkostnad

Kapitalkostnaden er den avkastningen før skatt som må oppnås for at avkastningen etter skatt skal bli lik realrenten på 5% (nominelt 7,1%) I teoretiske betraktninger antas at bedriftsinvesteringer som etter skatt gir lavere forventet avkastning enn pengeplasseringer, ikke vil bli foretatt Investeringer som så vidt gir det samme som pengeplasseringer, er marginalt lønnsomme Jo mer skattene foranlediger at avkastningskravet må økes utover realrenten, desto mer dempende virker de på investeringsaktiviteten Kapitalkostnaden har derfor betydning for investeringsklimaet i landet

EMTR - gjennomsnittsskatt for bedrifter med marginal lønnsomhet

EMTR angir gjennomsnittsskatten når avkastningen på investeringen er 7,1% nominelt etter skatt Definisjonsmessig er EMTR differansen mellom realavkastningen på investeringen før og etter skatt, dividert på avkastningen før skatt

Det er følgende sammenheng mellom kapitalkostnaden (C), markedsrenten (r) og EMTR

$$EMTR = 100(C - r)/C$$

Tabell 1

2001 – Kapitalkostnad og EMTR – effektiv skatt for en modellbedrift med marginal (i praksis gjennomsnittlig) avkastning

	Kapitalkostnad	EMTR
1 Italia	4,3	-15,9
2. Irland	5,7	11,7
3 Østerrike	5,7	12,6
4 Sverige	5,8	14,3
5 Hellas	6,0	16,9
6 Luxembourg	6,3	20,7
7 Portugal	6,3	21,0
8 Finland	6,4	21,3
9 Danmark	6,4	21,6
10 Belgia	6,4	22,4
11. Nederland	6,5	22,7
12. Spania	6,5	22,8
13. Norge	6,6*	24,2*
14. Storbritannia	6,7	24,8
15. Tyskland	6,8	26,1
16. Frankrike	7,3	31,8

* I 1999, før avskrivningssatsene ble forverret, var kapitalkostnaden for Norge 6,3 Norge lå da på 8 plass i stedet for 13 plass Det tilsvarer en EMTR på ca 21 % Det betyr at forverringen av avskrivningsreglene tilsvarer nesten 3 prosentpoengs økning på overskuddsskatten for en industribedrift på dette avkastningsnivået Fra 2002 er noe av endringen i avskrivningssatsene reversert

Tabell 2

1999 og 2001 – Kapitalkostnad og EMTR – effektiv skatt på en bedrift som bare har investert i maskiner og som har marginal (i praksis gjennomsnittlig) avkastning

1999	Cost of Capital	EMTR	2001	Cost of Capital	EMTR
Italia	3,8	- 31,6	Italia	3,2	- 56,25
Sverige	5,0	0	Sverige	5,0	0
Portugal	5,2	3,8	Portugal	5,1	2,0
Irland	5,2	3,8	Irland	5,2	3,8
Luxembourg	5,3	5,7	Østerrike	5,2	3,8
Belgia	5,3	5,7	Belgia	5,3	5,7
Danmark	5,4	7,4	Luxembourg	5,3	5,7
Spania	5,4	7,4	Spania	5,4	7,4
Storbritannia	5,6	10,7	Storbritannia	5,6	10,7
Finland	5,6	10,7	Finland	5,6	10,7
Tyskland	5,8	13,8	Danmark	5,6	10,7
Østerrike	5,9	15,3	Nederland	5,9	15,3
Nederland	5,9	15,3	Hellas	6,0	16,7
Norge	5,9 (delt 12 pl.)	15,3	Tyskland	6,1	18,0
Hellas	6,1	18,0	Norge	6,5	23,0 (15 plass)
Frankrike	8,4	40,5	Frankrike	8,5	41,2

I Tabell 3 er de formelle skattesatser oppført for 2001. Denne, der Norge ligger på delt andreplass, sammenholdt med Tabell 1 og 2 illustrerer tydelig at det ikke er tilstrekkelig å se på formell skattesats for å vurdere den reelle bedriftsbeskatningen. Aller tydeligst er forskjellen for Italia, som har den høyeste formelle satsen og samtidig den laveste effektive skatten. For Italia er faktisk den effektive skatten negativ fordi det er knyttet så mange skattekreditt- og fradragsordninger til bedriftsbeskatningen at den samlede effekten fremstår som et subsidium på dette avkastningsnivå.

Tabell 3

2001 – Formelle skattesatser på bedriftsoverskudd

1. Irland	10,0*
2. Norge	28,0
2 Sverige	28,0
4 Finland	29,0
5 Storbritannia	30,0
5 Danmark	30,0
7. Østerrike	34,0
8. Nederland	35,0
8. Spania	35,0
10 Portugal	35,2
11. Frankrike	36,4
12. Luxembourg	37,5
12 Hellas	37,5
14 Tyskland	39,4
15. Belgia	40,2
<u>16 Italia</u>	<u>40,3</u>

* Satsen på 10 % gjelder industribedrifter. For bedrifter i andre sektorer er satsen 20 %

Effektiv skatt på bedrift med meget høy avkastning

EATR - gjennomsnittsskatt for bedrifter med høy lønnsomhet

EATR angir gjennomsnittsskatten når avkastningen på investeringen er 22,4% (nominelt). Bare 12% av norske industribedrifter hadde i 2000 en avkastning lik eller høyere enn 22,4%. Definisjonsmessig er EATR differansen mellom nåverdien av inntektsstrømmen som investeringen skaper før skatt, og nåverdien av inntektsstrømmen etter skatt, dividert på nåverdien av inntektsstrømmen før skatt. Lav verdi for EATR betyr at det er gunstig å etablere seg i et land hvis man har investeringsprosjekter med potensiale for meget høy avkastning, når alternativet bare er pengeplasseringer til markedsrente.

Tabell 4

2001 - EATR – effektiv skatt for en modellbedrift med meget høy avkastning

1 Irland	10,5
2 Sverige	22,9
3 Finland	26,6
4. Norge	26,7 (25,8 i 1999 med de gamle avskrivningsreglene)
5 Danmark	27,3
6 Italia	27,6
7 Østerrike	27,9
8 Hellas	28,0
9 Storbritannia	28,3
10. Portugal	30,7
11. Spania	31,0
11 Nederland	31,0
13 Luxembourg	32,2
14 Belgia	34,5
15 Frankrike	34,7
16 Tyskland	34,9

Tabell 5

1999 og 2001 – effektiv skatt på en bedrift som bare har investert i maskiner og som har meget høy avkastning

<u>1999</u>		<u>2001</u>	
Irland	8,2	Irland	8,2
Sverige	19,7	Sverige	19,7
Finland	23,1	Finland	23,9
Norge	24,4 (4 plass)	Storbritannia	24,7
Storbritannia	24,7	Danmark	24,7
Danmark	25,3	Italia	24,9
Italia	27,4	Østerrike	26,2
Spania	27,4	Norge	26,3 (8 plass)
Østerrike	28,4	Portugal	26,9
Portugal	28,6	Spania	27,4
Nederland	29,2	Nederland	29,2
Luxembourg	29,2	Luxembourg	29,2
Belgia	31,0	Belgia	31,0
Tyskland	32,9	Hellas	31,3
Hellas	33,4	Tyskland	33,0
Frankrike	40,1	Frankrike	38,4

Til Skatteutvalget i NHO
Kopi
Fra Knut A Nygaard
Dato 13.05.03

Norske skatteregler i forhold til svenske skatteregler

Jeg har foretatt en beregning som viser effekten av to relativt store forskjeller mellom svenske skatteregler og norske skatteregler. De to forskjellene gjelder avskrivningssatser for maskiner og Periodiseringsfond.

For å gjøre sammenligningen mest mulig realistisk har jeg tatt utgangspunkt i Elkem skattekonsern, dvs Elkem ASA og de norske datterselskapene i 2002. Resultatet for denne gruppen før betalbar skatt utgjør ca 700 mill kroner og dette gir en betalbar skatt på 196 mill kroner.

Dessuten har jeg valgt et tidsperspektiv på 10 år og at Elkems resultat for beregning av betalbar skatt for 2002 vil gjelde for ytterligere 9 år fremover.

I tillegg tar jeg utgangspunkt i at Elkem i 2002 har en basis for saldoavskrivninger på 1700 mill kroner for maskiner (gruppe d). Dette er en vesentlig økning fra året før. Økningen skyldes hovedsakelig at en stor del av utbyggingen i Mosjøen er tatt i bruk, og dermed gjenstand for skattemessig saldoavskrivninger.

Det er en rekke forskjeller mellom norsk og svensk skatt, men i foreliggende tilfelle har jeg bare regnet på to forskjeller som for Elkem vil ha stor effekt.

Den ene forskjellen, som nevnt, gjelder skattemessige avskrivninger på maskiner. For 2002 er saldoavskrivningssatsen i Norge på 15 %, men vil bli endret til 20 % fra og med 2003. Svensk industri har imidlertid en saldoavskrivningssats på 30% og i tillegg vil man etter noen år kunne gå over til en lineær avskrivning på 20% av opprinnelig kostpris når dette skattemessig er gunstigst. Det betyr at man får en forsert avskrivning når man nettopp har investert og etter noen år med slike avskrivninger, da grunnlaget for saldo når et lavt nivå, kan man endre til lineær avskrivninger. Det vil si at maskiner vil være ferdig avskrevet i løpet av 5 år.

For 2002 alene betyr forskjell i skattemessige avskrivninger, skapt av forskjell i avskrivningssats mellom 15 % Norge og 30 % Sverige, 255 mill som tilsvarer litt over 70 mill kroner i skatt.

I den beregningen som vedlegges er det regnet med et investeringsnivå på maskiner på 440 mill per år som etter norske avskrivningssatser og etter 10 år vil gi en skattemessig verdi på litt over 1700 millioner, dvs ca det beregningen startet ut med som skattemessig verdi.

I tillegg til forskjeller i avskrivningssatser så er det også en annen betydelig forskjell og det er at man i Sverige kan avsette til Periodiseringsfond. Avsetningen utgjør 25 % av

skattemessig resultat og kan stå i 5 år. I år 6 senest, må man imidlertid inntektføre år 1 avsetning. Imidlertid, vil tilbakeføringen av avsetningen være med å danne grunnlag for nye 25 % avsetninger. Med en jevn inntekt per år vil det være optimalt å avsette fullt 25 % per år og la avsetningene stå i 5 år før tilbakeføring.

Den vedlagte beregningen viser hvilken skatt Elkem må betalt hvis selskapet fra 2002 bare betalte "svensk skatt" på inntekten fra sin norske virksomhet.

Forskjellen i betalbar skatt er spesielt høy de første 5 årene da man i foreliggende beregning bygger opp avsetninger uten å måtte tilbakeføre tidligere års avsetninger. Når man vurderer tallene må man ta hensyn til dette forhold. På den annen side ville en svensk virksomhet hatt fond fra tidligere år som representerer en rentefordel som Elkem i "startfasen" ikke vil ha.

Over en 10 års periode vil Elkem med svensk skatt, ha en lavere skatt med 453 mill kroner og neddiskontert til nåverdi med 8% utgjør dette 342 mill kroner.

Effekten av lavere avskrivninger, uten at det er tatt hensyn til Periodiseringsfond, utgjør neddiskonerte med 8 prosent, 183 mill kroner. I dette tallet kommer det ikke "forstyrrende effekter" som tilbakeføring av Periodiseringsfond o.l.

Basert på tallene ovenfor vil nåverdien av periodiseringsfondet være (342-183) 159 mill kroner.

Det er andre forskjeller mellom norsk og svensk skatt. Slike forskjeller antas imidlertid å øke gapet mellom norsk og svensk skatt ytterligere. Forskjellene dreier seg om avskrivninger på anleggsmidler i de andre saldogrupperne som bygninger etc. I tillegg har man i henhold til svenske skatteregler i større grad fradrag for kostnadsavsetninger enn man har i Norge.

Knut A. Nygaard

Sammenligning betalbar skatt Sverige / Norge
Elkem ASA og norske datterselskaper - 2002 resultat likt over 10 år
Årets investeringer lik gjensn skattemessige avskrivninger 440 mill NOK
 (Beløp i mill kr)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Norge									
Inntekt før fradrag for saldoavskrivninger gruppe d - maskiner	955	955	955	955	955	955	955	955	955
Saldoavskrivninger (1 år 15 %, 2 år 20 % osv)	-255	-377	-390	-400	-408	-414	-419	-423	-427
Skattepliktig inntekt	700	578	565	555	547	541	536	532	528
28 % skatt	-196	-162	-158	-155	-153	-151	-150	-149	-148
Sverige									
Inntekt før fradrag for saldoavskrivninger gruppe d - maskiner	955	955	955	955	955	955	955	955	955
Saldoavskrivning- 30%- basis 1700 mill lineære avskrivninger fra år 5	-510	-489	-474	-464	-643	-440	-440	-440	-440
Skattepliktig inntekt	445	466	481	491	312	515	515	515	515
Tilbakeføring periodiseringsfond						111	117	120	123
Skattepliktig inntekt inkl periodiseringsfond	445	466	481	491	312	626	632	635	638
25 % periodiseringsfond	-111	-117	-120	-123	-78	-157	-158	-159	-159
Grunnlag for svensk skatt	334	350	361	368	234	470	474	476	478
Svensk skatt 28 %	-93	-98	-101	-103	-66	-132	-133	-133	-134
Forskjell norsk skatt i forhold til svensk skatt	-103	-64	-57	-52	-88	-20	-17	-16	-14
Svensk skatt i prosent av norsk inntekt	13 %	17 %	18 %	19 %	12 %	24 %	25 %	25 %	25 %
Gjennomsnitt skatteprosent/forskjell skatt Nåverdi av forskjell skatt - disk sats 8 pct	342	45							-453

SVENSKA SKATTEMÄSSIGA AVSKRIVNINGAR

30 % SALDO	Sum										Gjenstår å avskr	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Investering	1 700	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	
Avskrivn år 1 30 % saldo	510											510
Avskrivn år 2 30 % saldo	357	132										489
Avskrivn år 3 30 % saldo	250	92	132									474
Avskrivn år 4 30 % saldo	175	65	92	132								464
Avskrivn år 5 30 % saldo	122	45	65	92	132							457
Avskrivn år 6 30 % saldo	86	32	45	65	92	132						452
Avskrivn år 7 30 % saldo	60	22	32	45	65	92	132					448
Avskrivn år 8 30 % saldo	42	16	22	32	45	65	92	132				446
Avskrivn år 9 30 % saldo	29	11	16	22	32	45	65	92	132			444
Avskrivn år 10 30 % saldo	21	8	11	16	22	32	45	65	92	132		443
			8	11	16	22	32	45	65	92		290
	1 652	422	422	415	404	388	366	334	289	224		4 917

20 % LINEÆR	Sum										Gjenstår å avskr	År			
	per år												Lineær	saldo	
Investering	1 700	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440				
Avskrivning 20 % lineær	1	340										340	1 360	1	1 190
Avskrivning 20 % lineær	2	340	88									428	1 372	2	1 141
Avskrivning 20 % lineær	3	340	88	88								516	1 296	3	1 107
Avskrivning 20 % lineær	4	340	88	88	88							604	1 132	4	1 083
Avskrivning 20 % lineær	5	340	88	88	88	88						692	880	4	1 066
Avskrivning 20 % lineær	6		88	88	88	88	88					440	880	6	1 054
Avskrivning 20 % lineær	7		88	88	88	88	88	88				440	880	7	1 046
Avskrivning 20 % lineær	8			88	88	88	88	88	88			440			
Avskrivning 20 % lineær	9				88	88	88	88	88	88		440			
Avskrivning 20 % lineær	10					88	88	88	88	88	88	440			
		1 700	440	440	440	440	440	352	264	176	88	4 780			

Optimale svenske skattemessige avskrivninger

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sum Gjenstår Avskrivn å avskr
Investering	1 700	440	440	440	440	440	440	440	440	440	5 660
Avskrivn år 1 30 % saldo	510										510
Avskrivn år 2 30 % saldo	357	132									489
Avskrivn år 3 20 % lineært	340	88	88								516
Avskrivn år 4 20 % lineært	340	88	88	88							604
Avskrivn år 5 20 % lineært	153	88	88	88	88						505
Avskrivn år 6 20 % lineært		44	88	88	88	88					396
Avskrivn år 7 20 % lineært			88	88	88	88	88				440
Avskrivn år 8 20 % lineært				88	88	88	88	88			440
Avskrivn år 9 20 % lineært					88	88	88	88	88		440
Avskrivn år 10 20 % lineært						88	88	88	88	88	440
	1 700	440	440	440	440	440	352	264	176	88	4 780

Norske saldo avskr

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sum Gjenstår Avskrivn å avskr
Investering	1 700	440	440	440	440	440	440	440	440	440	5 660
Avskrivn år 1 30 % saldo	255										255
Avskrivn år 2 30 % saldo	289	88									377
Avskrivn år 3 20 % lineært	231	70	88								390
Avskrivn år 4 20 % lineært	185	56	70	88							400
Avskrivn år 5 20 % lineært	148	45	56	70	88						408
Avskrivn år 6 20 % lineært	118	36	45	56	70	88					414
Avskrivn år 7 20 % lineært	95	29	36	45	56	70	88				419
Avskrivn år 8 20 % lineært	76	23	29	36	45	56	70	88			423
Avskrivn år 9 20 % lineært	61	18	23	29	36	45	56	70	88		427
Avskrivn år 10 20 % lineært	48	15	18	23	29	36	45	56	70	88	429
	1 506	381	366	348	325	296	260	215	158	88	3 942

FORMUESSKATT – EU PR 2002:

Vedlegg 5

EU-land med formuesskatt pr 2003:

Fem EU-land har formuesskatt. For de respektive land gjaldt følgende bunnfradrag og statsstruktur for 2002

	<u>Bunnfradrag</u>	<u>Satsstruktur</u>
Finland	1 390 000 NOK	0,9% flatt
Sverige	1 200 000 NOK i)	1,5% flatt
Luxembourg	20 000 NOK	0,5% flatt (fritak for bankinnskudd på 281 000 NOK)
Spania	812 000 NOK ii)	0,2% - 2,5% (2,5% for formue over 80 mill. NOK)
Frankrike	5 400 000 NOK	0,55% - 1,8% (1,8 % for formue over 112 mill NOK)

i) Bunnfradrag er 1 600 000 NOK for ektepar

ii) Bunnfradraget varierer fra region til region. Dersom regionen ikke har fastsatt noe bunnfradrag, kan det benyttes et standardfradrag på 108 182 Euro (812 000 NOK)

EU-land som har avvirket formuesskatten siste ti år:

Østerrike (fra 1994)

Danmark (fra 1997)

Tyskland (fra 1997)

Nederland (fra 2001)

Følgende kurser er benyttet ved omregningen fra lokal valuta til NOK

1 euro = NOK 7,51

1 GBP = NOK 11,95

1 SVK = NOK 0,8

Innhold

NHO prosjektet

Beregning basert på Skauged-
utvalgets innstilling av skatte-
messig formuesverdi for ikke
børsnoterte selskaper som eier
nærings-eiendommer

		Side
1	Innledning	2
2	Resultat av undersøkelsen	3-6

1. Innledning - hva har arbeidet bestått i

Innledning

Det vises til mailhenvendelse av 7 mars 2003 med oppdragsbeskrivelse samt senere oppfølging på telefon og mailer av 20, 21, og 24 mars. Oppdraget er gjennomført i samsvar med forutsetningene i de dokumentene som er nevnt ovenfor.

Utførelsen av arbeidet

Prosjektet gikk ut på å kartlegge forholdet mellom skattemessige formuesverdi i ikke børsnoterte selskaper som eier næringseiendom etter dagens regler sett i forhold til forslaget i Skauge-utvalgets innstilling side 398.

Etter de nåværende skattereglene skal ligningsverdi på aksjer i ikke børsnoterte selskaper verdsettes til 65% av selskapets skattemessige formue. Selskapets skattemessige formue settes til ligningsverdi på fast eiendom tillagt skattemessig verdi på fordringer, varelager samt andre aktiva (goodwill regnes ikke som skattemessig formue) fratrukket skattemessig gjeld (avsatt utbytte, pensjonsforpliktelse, regnskapsmessige avsetninger, utsatt skatt og avsatt betalbar skatt regnes ikke som skattemessig gjeld).

I Skaugeutvalgets innstilling side 398 heter det

"Utvalget har vurdert en formuesskattmodell med en lavere og mer ensartet verdsetting av de ulike formueskomponentene. Det legges til grunn at dagens formelle satser i formuesskatten opprettholdes. Forslaget går ut på at det innføres en verdsetningsrabatt på 70 pst for formueskomponenter som etter gjeldende regler og faktisk verdsettes til markedsverdi og for aksjer på Oslo Børs` SMB-liste og grunnfondsbevis. Gjeld avkortes tilsvarende. Øvrige formuesobjekter vil i hovedsak fortsatt bli verdsatt etter gjeldende regler og praksis. Disse omfatter hovedsakelig selveid bolig, fritidsbolig, forretningseiendom, andeler i borettslag og boligaksjeselskap og disse selskaperens øvrige formue og innbo og løsøre. Dagens verdsetningsrabatt for aksjer i ikke-børsnoterte selskaper oppheves. Aksjonærene i disse selskapene får rabatt ved at det gis den samme foreslåtte rabatten på 70 pst ved verdsetting av ikke-børsnoterte selskapers eiendeler som for andre selskaper."

Unoterte aksjer skal således verdsettes til 100% av aksjens ligningsmessige verdi. Rabatten gis i stedet ved verdsettingen av selskapets eiendeler.

Prinsippet synes å være at de av selskapets aktivaposter hvor ligningsverdien i sin alminnelighet anses å reflektere markedsverdi, skal verdsettes til 30% av ligningsverdien. I de tilfelle ligningsverdien i sin alminnelighet antas å ligge vesentlig under markedsverdi, skal det derimot ikke gis noen rabatt. Selskapets aktivaposter bestående av eksempelvis bankinnskudd, børsnoterte aksjer og grunnfondsbevis skal verdsettes til 30% av ligningsverdien. Det skal ikke gis rabatt på ligningstaksten på forretningseiendommer.

NOU-en sier imidlertid intet om hvordan eksempelvis driftsløsøre og annen fast næringseiendom enn forretningseiendom skal verdsettes. D v s om disse eiendelene skal verdsettes til 100% eller

30% av ligningsverdien Det er således uklart hvorvidt eksempelvis driftsløsøre, hotell samt industri-, kontor- og lagerbygg skal verdsettes til 30% av ligningsverdien eller ikke

Generelt antas at utvalget har lagt til grunn at formuesskatteomleggingen ikke skal føre til nye verdiansettelser Man skal følgelig kunne ta utgangspunkt i foreliggende ligningsverdier, og en eiendel verdsettes enten til 100% av ligningsverdien eller 30% av ligningsverdien

Når det spesielt gjelder driftsløsøre (bortsett fra skip og fiskefartøy), settes ligningsverdien idag til saldoverdien Utvalget har i sin drøftelse av nivået på avskrivningssatsene uttalt at disse stort sett reflekterer faktisk verdifall Av det kan man muligens slutte at saldoverdiene anses å reflektere markedsverdi, slik at løse driftsmidler skal verdsettes til 30% av saldoverdien For fast eiendom så som hoteller og industribygg m m er spørsmålet mer åpent Kanskje må man legge til grunn at fast eiendom generelt har lave ligningstakster, slik at man her skal benytte 100% av ligningsverdien

I KPMG's arbeid med dette prosjektet har vi lagt til grunn dagens ligningsmessige verdier på næringsseidommer og hoteller samt beregnet øvrig skattemessig verdi til 30 % av øvrige aktivaposter og gjeldsposter

Vi har foretatt en gjennomgang av våre kunder som har næringsseidommer og hoteller i følgende fylker, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Hedmark, Oppland, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark

Begrensninger ved utførelsen av oppdraget

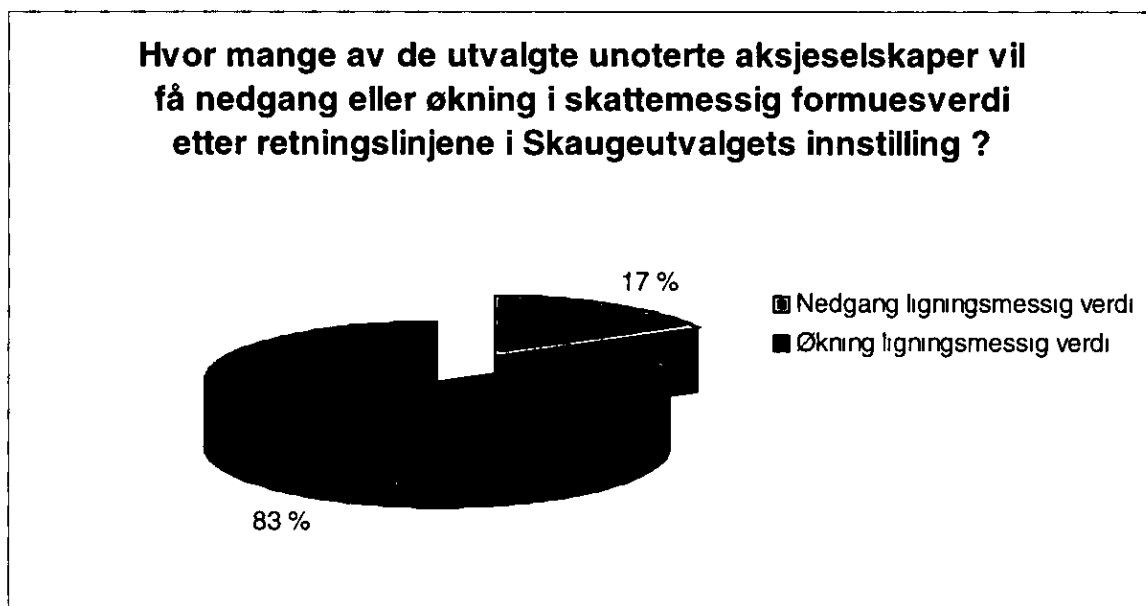
KPMG's arbeid begrenser seg til å samle inn de ovenfor beskrevne opplysninger om kundene i samsvar med oppdragsbeskrivelse KPMG er ikke ansvarlig for annet enn presentasjonen av de innsamlede data slik de fremkommer nedenfor

2. Resultat av undersøkelsen

Nedenfor gjengis resultatet av undersøkelsen. Presiseringer er gjort der dette har vært nødvendig.

Kartleggingen ble gjennomført for 111 selskaper som eier næringsseidommer. Vi har, i samarbeid med oppdragsgiver, definert næringsseidommer til å være hoteller, industribygg, lagerbygg, kaianlegg etc. Figuren nedenfor viser at 17% av disse 111 selskapene vil få redusert sin skattemessig formuesverdi og en redusert ligningsverdi på aksjene. Antall selskaper fordeler seg slik:

Lavere ligningsverdi på aksjene	18
Høyere ligningsverdi på aksjene	93

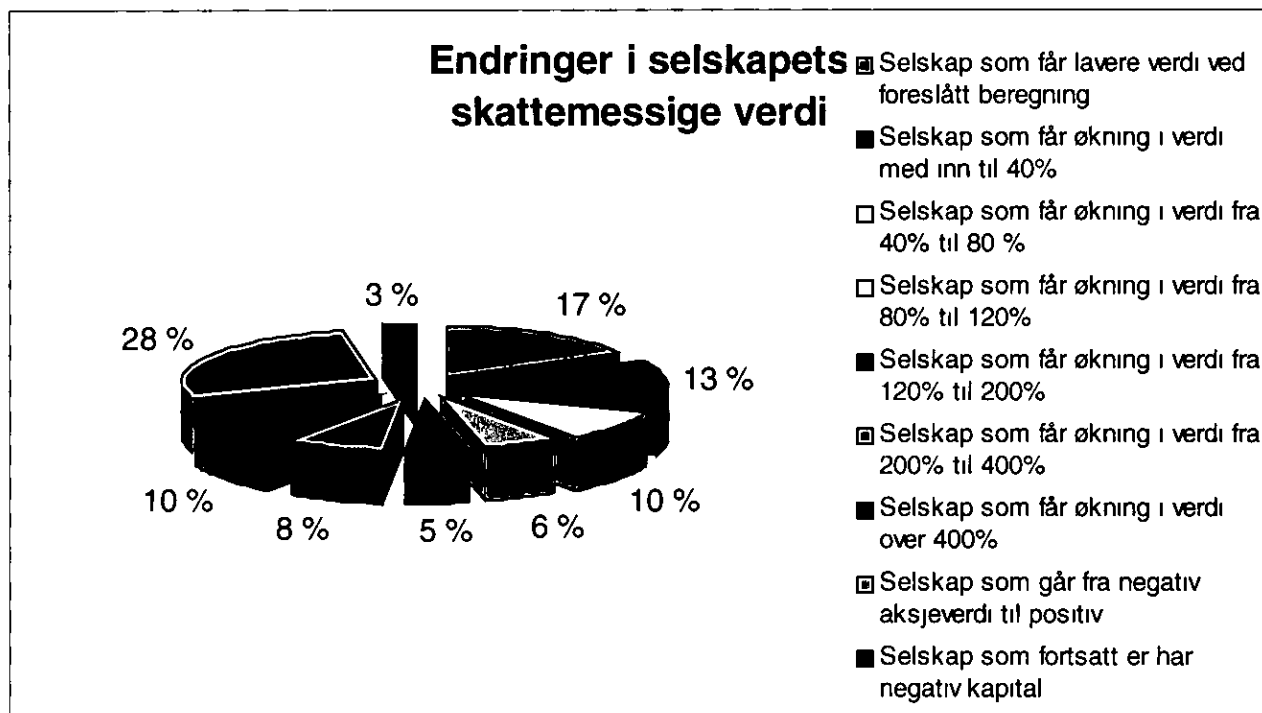

Figur 1

Av de utvalgte selskaper som får øket skattemessig formue og øket ligningsmessig verdi på aksjene ønskes kartlagt hvor stor økningen er med intervaller

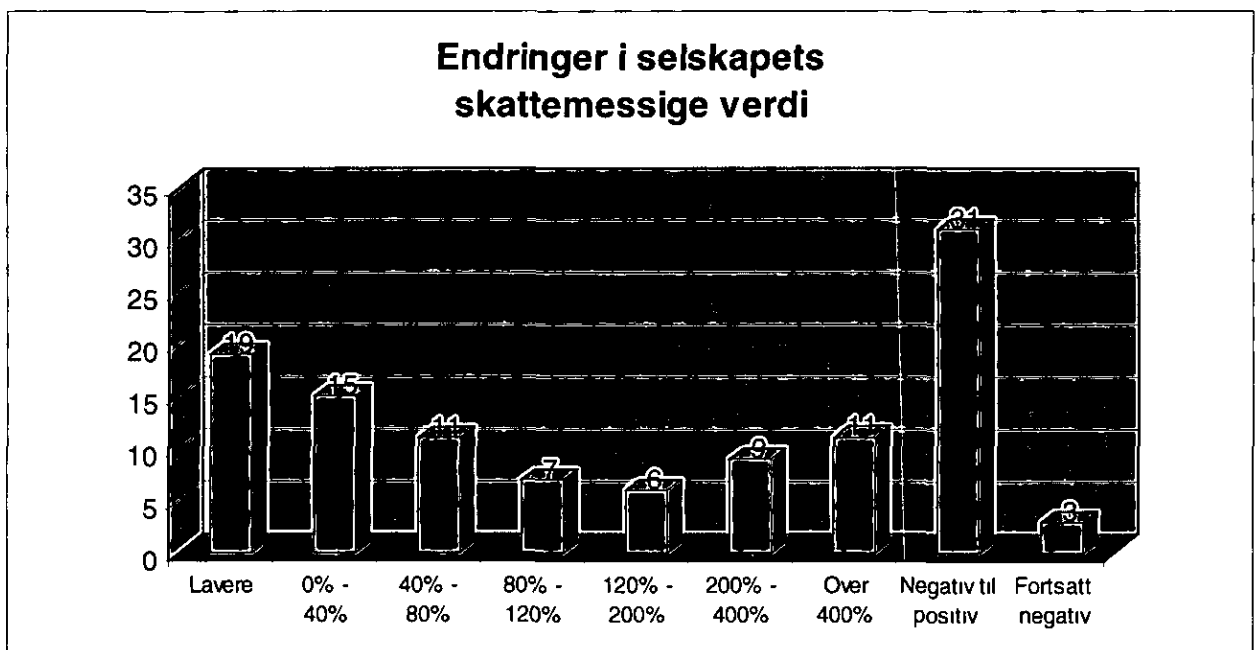
Kartleggingen viser at det er 93 selskaper som vil få øket skattemessig formuesverdi

Figurene nedenfor viser prosentvis fordeling innenfor de forskjellige intervallene samt antall selskap innenfor de samme intervaller

Figur 2

Endringer i aksjeverdi	Andel av utvalget
Selskap som får lavere verdi ved foreslått beregning	17,12 %
Selskap som får økning i verdi fra 0% til 40 %	13,51 %
Selskap som får økning i verdi fra 40% til 80%	9,91 %
Selskap som får økning i verdi fra 80% til 120 %	6,31 %
Selskap som får økning i verdi over 120 %	23,4 %
Selskap som går fra negativ aksjeverdi til positiv	27,93 %
Selskap som fortsatt er har negativ kapital *	2,70 %
Sum	100,00 %

Endring i aksjens ligningsverdi.

Endring	Antall
Lavere	19
0-75%	15
75%-115%	11
115%-155%	7
155%-235%	6
235%-435%	9
Over 435%	11